

DUURZAAM ONDERNEMEN

December, 2018

KVK

Inhoud

1. Inleiding	3
Aanleiding van het onderzoek	4
Omschrijving van het onderzoek	5
2. Samenvatting	6
3. Resultaten	9
3.1 Duurzaam ondernemen	10
3.2 Samenwerken	23
3.3 Informatiebehoefte	27
4. Conclusie	31

1. INLEIDING

Aanleiding van het onderzoek

Duurzaam ondernemen gaat over een manier van ondernemen die ook op de lange termijn vol te houden is. Of die, zoals de Engelsen zeggen, 'sustainable' is. Duurzaam ondernemen gaat over People, Planet én Profit. En daarmee gaat het over innovatie en over kansen, over de uitdagingen van morgen én van overmorgen. Veel ondernemers omarmen duurzaamheid tegenwoordig als een onderdeel van ondernemen. Omdat de markt erom vraagt, om kosten te besparen, maar vooral voor het gevoel zelf iets bij te dragen aan een duurzamere wereld. Tegelijk zien wij dat dit voor veel ondernemers een zoektocht is. Hoe maak ik het rendabel? Wat kan ik doen, of wat kan ik nog meer doen? Wie kan mij helpen?

KVK wil het leven van ondernemers makkelijker maken met zinvolle informatie, ook als het gaat over duurzaam innoveren en ondernemen. Daarnaast wil KVK haar producten en dienstverlening om duurzaam te innoveren verder optimaliseren en zich richten op wat ondernemers daarvoor nodig hebben.

Daarom heeft KVK dit onderzoek geïnitieerd, waarin een afspiegeling van de Nederlandse ondernemers is bevestigd over duurzaam ondernemen. Wat doen ondernemers met duurzaam ondernemen, wat zijn de drijfveren en wat denken zij nodig te hebben om duurzame innovaties te realiseren? De inzichten uit dit onderzoek worden gebruikt voor het optimaliseren van de dienstverlening van KVK. Daarnaast biedt het ook waardevolle inzichten voor overheden die beleid ontwikkelen om ondernemers in duurzaamheid te stimuleren. Ook zij kunnen deze resultaten gebruiken om het beleid te optimaliseren aan de hand van de daadwerkelijke behoefte van ondernemers.

Omschrijving van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd in het KVK Ondernemerspanel dat bestaat uit ruim 4.000 zzp'ers en mkb'ers. Op 16 augustus 2018 zijn 3.000 panelleden uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. Er is op 23 augustus een herinnering verstuurd naar de ondernemers die de vragenlijst nog niet (volledig) hadden ingevuld. In totaal vulden 950 ondernemers de vragenlijst in, een respons van 32%.

Nederland bestaat voor 72% uit zzp'ers met 1 werkzaam persoon (de eigenaar), 23% heeft 2 t/m 4 werkzame personen in dienst, 4% heeft 5 t/m 9 werkzame personen in dienst en 1% heeft meer dan 9 werkzame personen (zie tabel). De verdeling van bedrijfsgrootte in de steekproef wijkt af van de werkelijke ondernemerspopulatie. De resultaten zijn daarom gewogen op bedrijfsgrootte wanneer er wordt gesproken over het totaal aantal ondernemers. De resultaten zijn daardoor representatief voor de ondernemerspopulatie in Nederland op basis van bedrijfsgrootte.

Aantal werkzame personen	Populatie NL & steekproef (gewogen)
1	72%
2 t/m 4	23%
5 t/m 9	4%
Meer dan 9	1%

Met een betrouwbaarheid van 95% en een foutmarge van 5% kunnen uitspraken worden gedaan over de Nederlandse ondernemerspopulatie. Dit betekent dat 95% van de hele ondernemerspopulatie een antwoord zou geven binnen een foutmarge van 5% (bijvoorbeeld tussen de 20% en 30% bij een resultaat van 25%).

2. SAMENVATTING

Samenvatting (1/2)

KVK wil het leven van ondernemers makkelijker maken met zinvolle informatie, ook als het gaat over duurzaam innoveren en ondernemen. Om deze dienstverlening te kunnen verbeteren, heeft KVK dit onderzoek geïnitieerd waarin een afspiegeling van de Nederlandse ondernemers is bevestigd over duurzaam ondernemen. In totaal vulden 950 ondernemers deze vragenlijst in.

Wat is duurzaam ondernemen voor ondernemers?

Bijna alle ondernemers zijn op een bepaalde manier bezig met duurzaam ondernemen (93%). Iets meer dan de helft van alle ondernemers doet dit door middel van maatregelen om duurzaam om te gaan met energie, door met producten/diensten rekening te houden met het milieu en de maatschappij en/of bewust omgaan met mobiliteit en transport. Hoe groter het bedrijf hoe meer zij zich bezighouden met duurzame activiteiten.

Waarom wel of niet bezig met duurzaam ondernemen?

Ondernemers houden zich vaak bezig met duurzaam ondernemen omdat zij zich (mede) verantwoordelijk voelen voor het milieu en een betere wereld (80%). De andere redenen zijn financiële redenen, dat klanten erom vragen en ze zo de concurrentie voorblijven en/of wet- en regelgeving.

Het levert ondernemers hoofdzakelijk voldoening op en dus het gevoel een bijdrage te leveren aan een betere wereld. Een andere reden die relatief vaak wordt genoemd is een beter imago. 21% van de zzp'ers en 18% van de mkb'ers geeft aan dat duurzaam ondernemen hen nog niets heeft opgeleverd.

13% van de zzp'ers en 9% van de mkb-ondernemers geeft aan niets met duurzaam ondernemen te hebben. Dit is onder andere omdat zij andere maatschappelijke vraagstukken belangrijker vinden, of omdat zij het gevoel hebben toch geen invloed te hebben. Deze reden wordt opvallend vaak door mkb'ers gegeven. 12% van de ondernemers die niets met duurzaamheid heeft, gelooft niet in klimaatverandering.

Samenwerken

21% van de zzp'ers en 26% van de mkb'ers werkt samen om duurzame ambities te realiseren. Dit doen zij vooral met klanten en leveranciers vanwege hun specifieke kennis en competenties. Als informatiebron wordt voornamelijk naar de overheid gekeken. Mkb'ers gebruiken met name hun leveranciers en de brancheorganisaties als informatiebron, zzp'ers vertrouwen meer op hun netwerk en het internet.

Samenvatting (2/2)

De toekomst van duurzaam ondernemen

Zzp'ers en mkb-ondernemers ervaren vaak financiële belemmeringen zoals het niet sluitend kunnen maken van de businesscase (respectievelijk 25% en 39%), een gebrek aan financiële middelen (respectievelijk 28% en 33%) en dat klanten niet bereid zijn om hiervoor te betalen (respectievelijk 16% en 26%). Zzp'ers weten naast deze financiële belemmeringen ook niet goed welke maatregelen zij (nog meer) kunnen nemen (29%). Mkb'ers hebben vaker een gebrek aan tijd (29%), hebben klanten die er niet voor willen betalen (26%) of hebben onvoldoende kennis in huis (24%). Zzp'ers ervaren vaker dan mkb'ers geen belemmeringen bij het duurzaam ondernemen.

Ondernemers stimuleren

Voor bijna de helft van alle ondernemers zou het een reden zijn om meer bezig te gaan met duurzaam ondernemen als dit kosten zou besparen. Voor ongeveer één derde geldt dit als het extra inkomsten oplevert. Ondernemers die een financiële reden hebben om bezig te zijn met duurzaam ondernemen, geven aan ook door financiële zaken gestimuleerd te worden om meer met duurzaam ondernemen te doen. Ondernemers die duurzaam ondernemen omdat klanten er om vragen of om de concurrentie voor te blijven, geven aan

gestimuleerd te worden door een stijgende marktvraag of als zij zich zo beter kunnen onderscheiden van concurrenten.

Ondernemers maken weinig gebruik van subsidies voor het duurzaam ondernemen. Slechts 4% van de zzp'ers en 15% van de mkb'ers maakt hier gebruik van. De reden dat zij geen gebruikmaken van subsidies is hoofdzakelijk omdat ze niet weten wat er mogelijk is, of denken dat zij hiervoor niet in aanmerking komen.

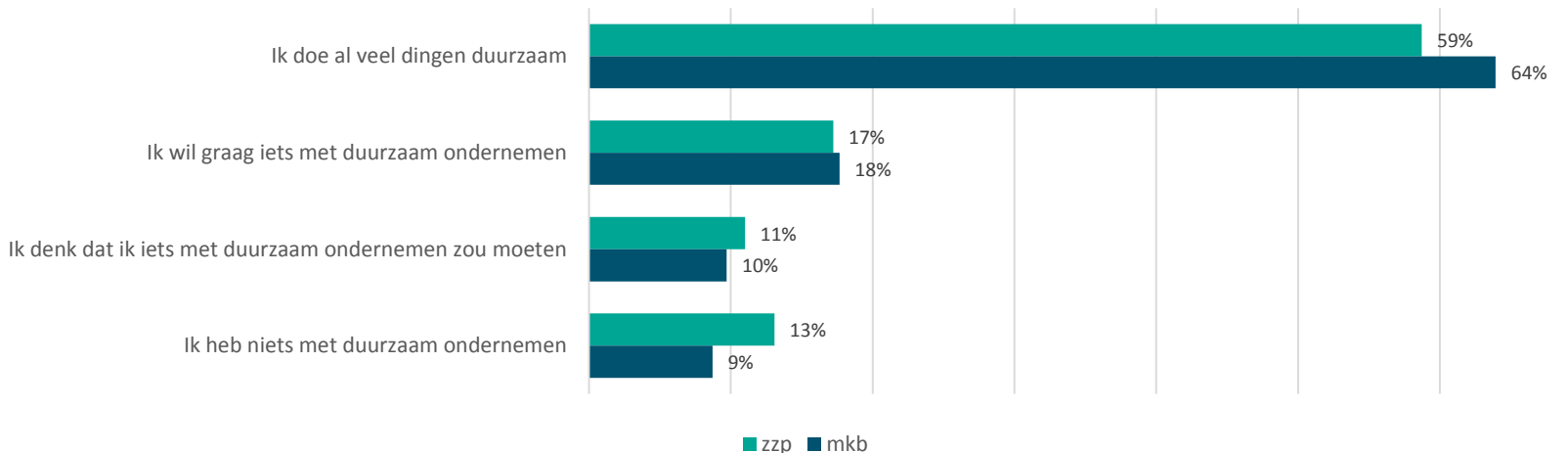
Ongeveer 70% heeft behoefte aan informatie: met name over subsidies en regelingen, wetgeving, hoe energie bespaard kan worden en hoe producten of diensten duurzamer gemaakt kunnen worden. Ongeveer een kwart heeft vooral behoefte aan praktijkvoorbeelden van andere ondernemers. De mogelijkheden om duurzaam ondernemen te financieren en duurzame businessmodellen te vinden, is een belangrijke behoefte voor bijna een kwart van de ondernemers.

3. RESULTATEN

3.1 DUURZAAM ONDERNEMEN

Houding ten opzichte van duurzaam ondernemen

Meer dan de helft van alle zzp'ers en mkb'ers geeft aan al veel dingen duurzaam te doen. Ongeveer 18% van de ondernemers wil graag iets doen met duurzaam ondernemen en ongeveer 10% denkt iets met duurzaam ondernemen te moeten. 13% van de zzp'ers en 9% van de mkb'ers heeft niets met duurzaam ondernemen. Gekeken naar het totaal is het 11% van de ondernemers die niets met duurzaam ondernemen heeft. Van alle ondernemers geeft 59% aan al veel dingen duurzaam te doen en heeft 12% niets met duurzaam ondernemen.

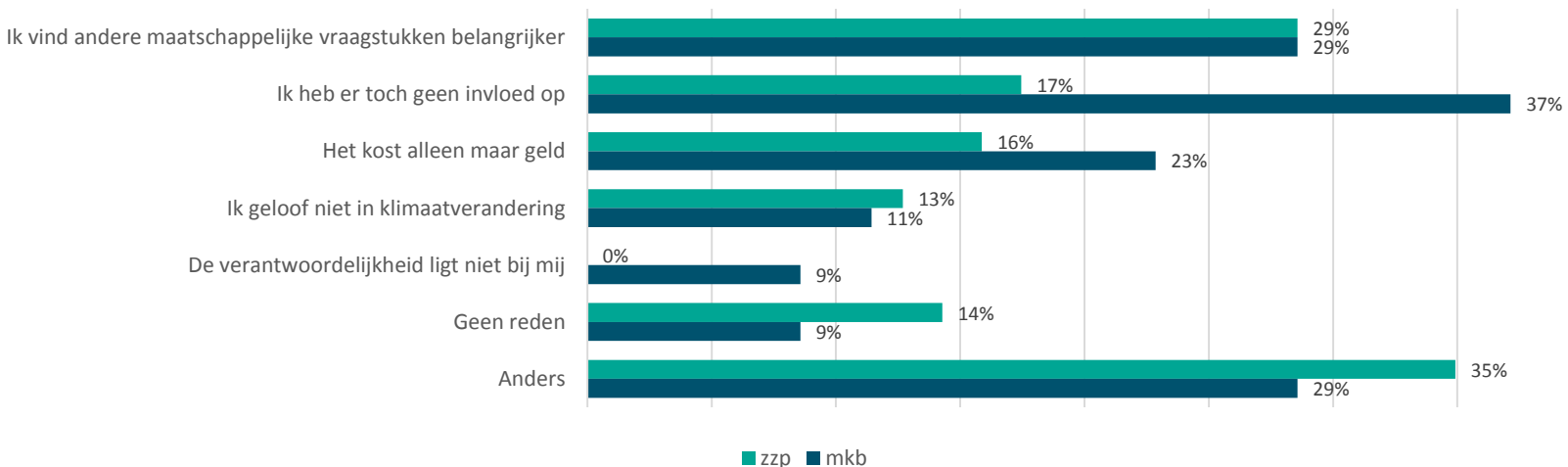
Welke van onderstaande stellingen geeft het beste weer wat uw houding is ten opzichte van duurzaam ondernemen?

Basis: alle ondernemers, zzp (n=482), mkb (n=402)

Waarom niets doen met duurzaam ondernemen (1/2)

Van de ondernemers die niets met duurzaam ondernemen heeft, geeft 29% aan andere maatschappelijke vraagstukken belangrijker te vinden. Van de mkb'ers heeft 37% het gevoel er toch geen invloed op te hebben. Opvallend is dat dit bij zzp'ers minder vaak als reden wordt genoemd (17%). Ook geven mkb'ers vaker als reden aan dat het alleen maar geld kost (23%) ten opzichte van zzp'ers (16%). Iets meer dan één op de tien ondernemers die niets met duurzaam ondernemen heeft, gelooft niet in klimaatverandering.

Ondernemers die hier 'anders' hebben aangegeven, noemen vaak als reden dat zij zzp'er zijn en dat het daarom op hen niet van toepassing is. Ook wordt er regelmatig naar de politiek gewezen die actie zou moeten ondernemen in plaats van de ondernemer zelf. Daarnaast wordt er aangegeven dat men het hoofd boven water probeert te houden en dus geen financiële middelen heeft om wat met duurzaamheid te doen. Ook geven sommigen als reden aan dat de mens geen invloed heeft op klimaatverandering.

Wat is de reden dat u niets met duurzaam ondernemen heeft?

Basis: ondernemers die niets met duurzaamheid hebben, zzp (n=63), mkb (n=35)

Waarom niets doen met duurzaam ondernemen (2/2)

Zie hieronder enkele quotes van toelichting die respondenten hebben gegeven over waarom zij niets doen met duurzaam ondernemen.

“Mijn bedrijf leent zich daar niet voor.”

“De overheid neemt zelf vreemde beslissingen mbt duurzaamheid. Dus waarom zou een kleine onderneming zijn best doen.”

“De natuur gaat zijn eigen gang en daar hebben wij mensen GEEN invloed op.”

“Wij zoeken enkel naar de beste prijs aangezien de markt (consument) dat belangrijker vindt.”

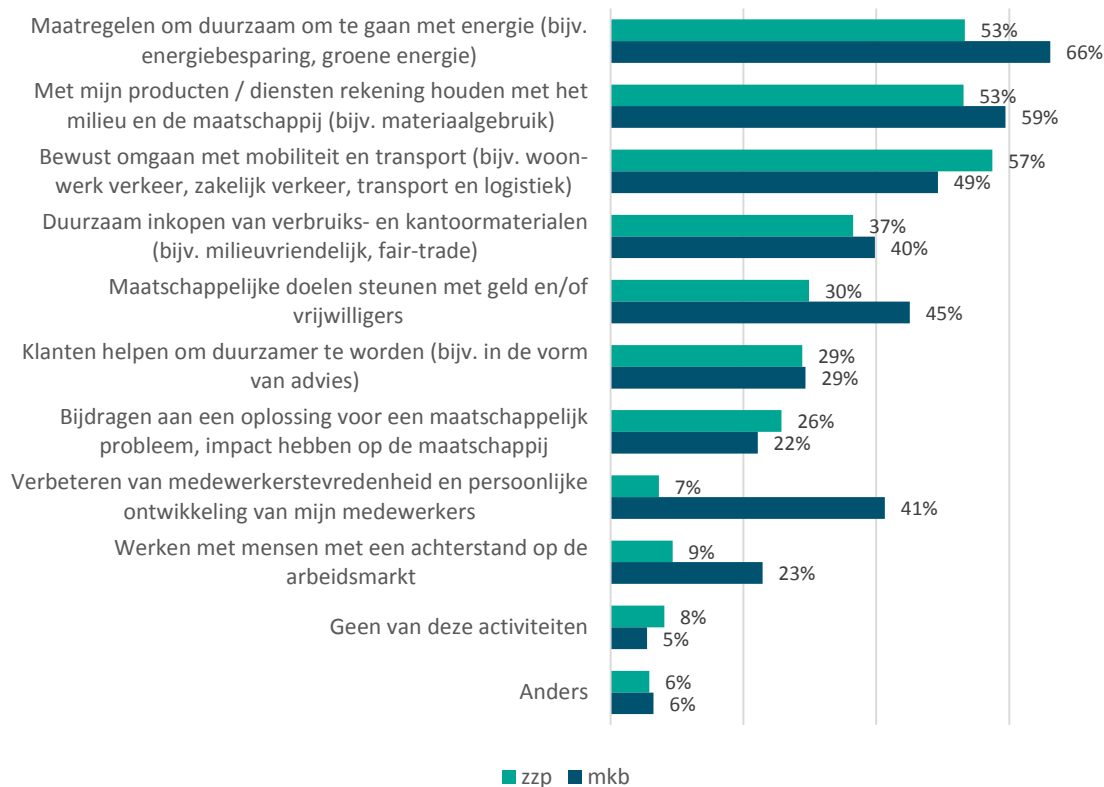
“Ik ben er om salarissen te verdienen en kosten te dekken, daar ligt de prioriteit.”

“Het klimaat verandert wel, maar dat is zonder invloed van de mens.”

Wat is de reden dat u niets met duurzaam ondernemen heeft?

Basis: ondernemers die niets met duurzaamheid hebben, zzp (n=63), mkb (n=35)

Duurzame activiteiten

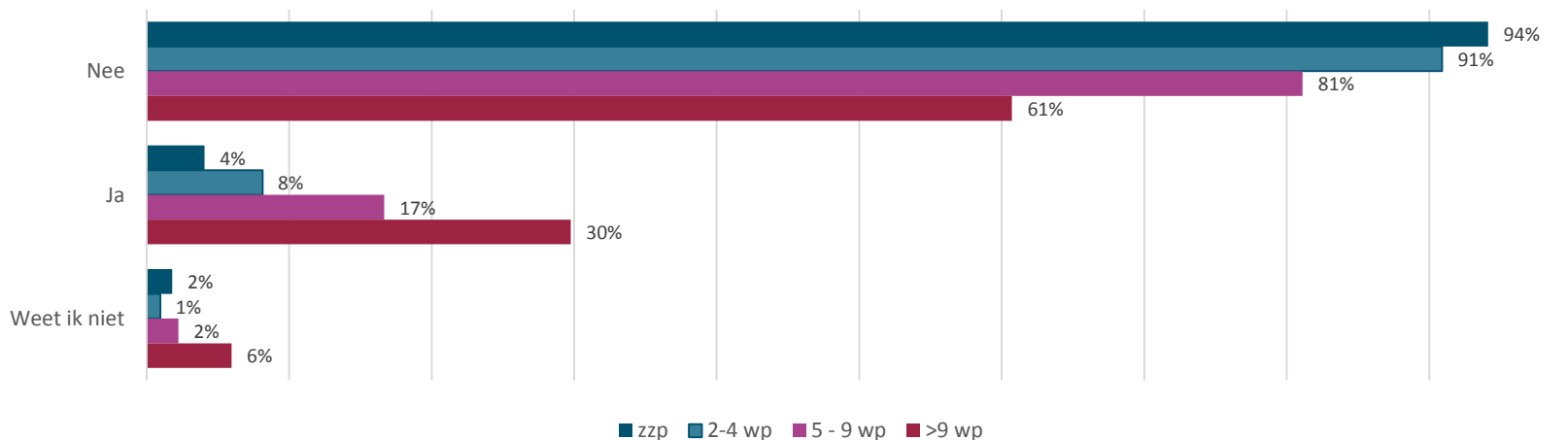
93% van de ondernemers is bezig met één of meerdere duurzame activiteiten. Meer dan de helft van alle ondernemers heeft maatregelen getroffen om duurzaam om te gaan met energie, zoals bijvoorbeeld energiebesparing, groene energie of milieubelasting verminderen. Als de ondernemers meer personeel hebben, dan hebben zij significant vaker deze maatregelen getroffen. Ook houdt meer dan de helft van de ondernemers met producten en/of diensten rekening met het milieu en de maatschappij. Bijvoorbeeld door materiaalgebruik, levensduur, productgebruik of circulaire economie.

Grote bedrijven houden zich significant vaker bezig met het verbeteren van medewerkerstevredenheid en de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers, of werken zij met mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Hoe groter het bedrijf hoe meer zij hier rekening mee houden.

Aan welke van onderstaande activiteiten besteedt uw bedrijf momenteel aandacht?
 Basis: alle ondernemers, zzp (n=482), 2-4 wp (n=226), 5-9 wp (n=92), >9 wp (n=84)

Gebruik subsidies

Van de ondernemers die duurzame activiteiten ondernemen, doet veruit de meerderheid dit zonder gebruik te maken van subsidies. Slechts 4% van de zzp'ers en 15% van de mkb'ers maakt hiervan wel gebruik.

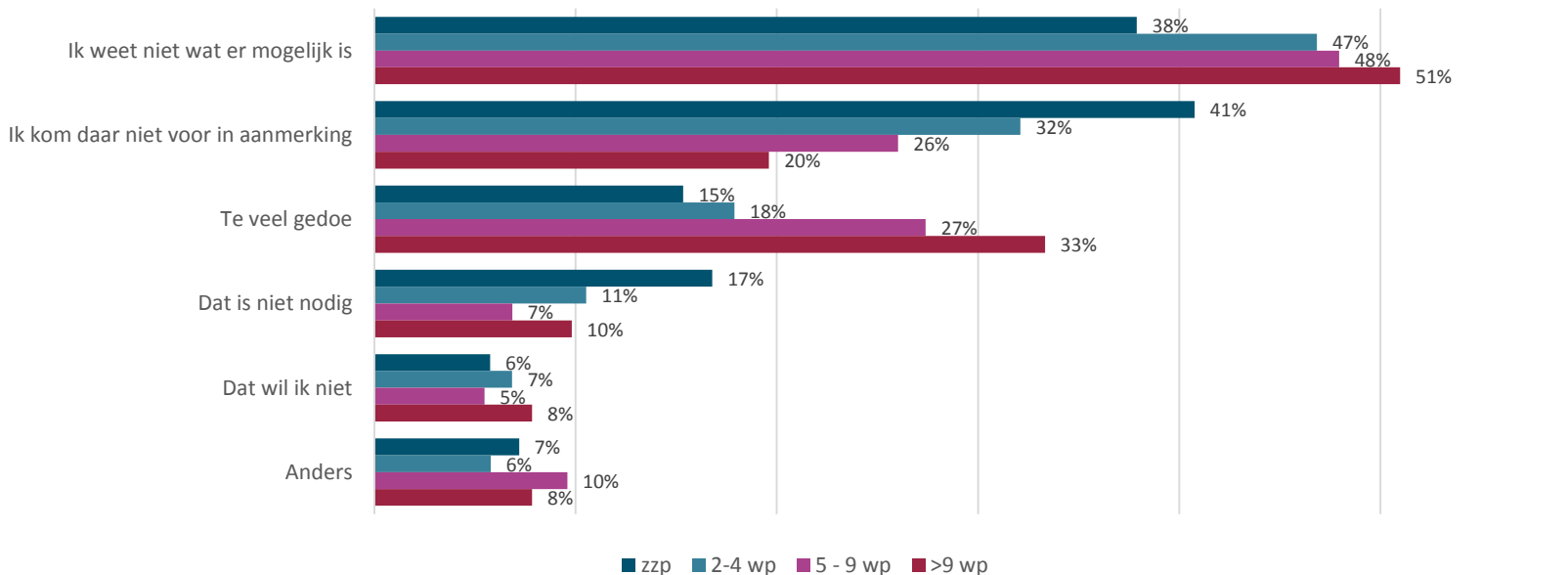

Maakt u hiervoor gebruik van subsidies?

Basis: alle ondernemers die zich bezighouden met duurzame activiteiten, zzp (n=417), 2-4 wp (n=190), 5-9 wp (n=73), >9 wp (n=51)

Waarom geen subsidies gebruiken

De voornaamste reden waarom ondernemers geen gebruikmaken van subsidies, is dat ondernemers niet weten wat er mogelijk is. Ook denken, met name zzp'ers, hiervoor niet in aanmerking te komen. Opvallend is dat mkb'ers het in grotere mate als 'te veel gedoe' ervaren dan de zzp'ers.

Waarom maakt u geen gebruik van subsidies?

Basis: alle ondernemers die zich bezighouden met duurzame activiteiten, geen gebruikmaken van subsidies, zzp (n=417), 2-4 wp (n=190), 5-9 wp (n=73), >9 wp (n=51)

Reden duurzaam ondernemen

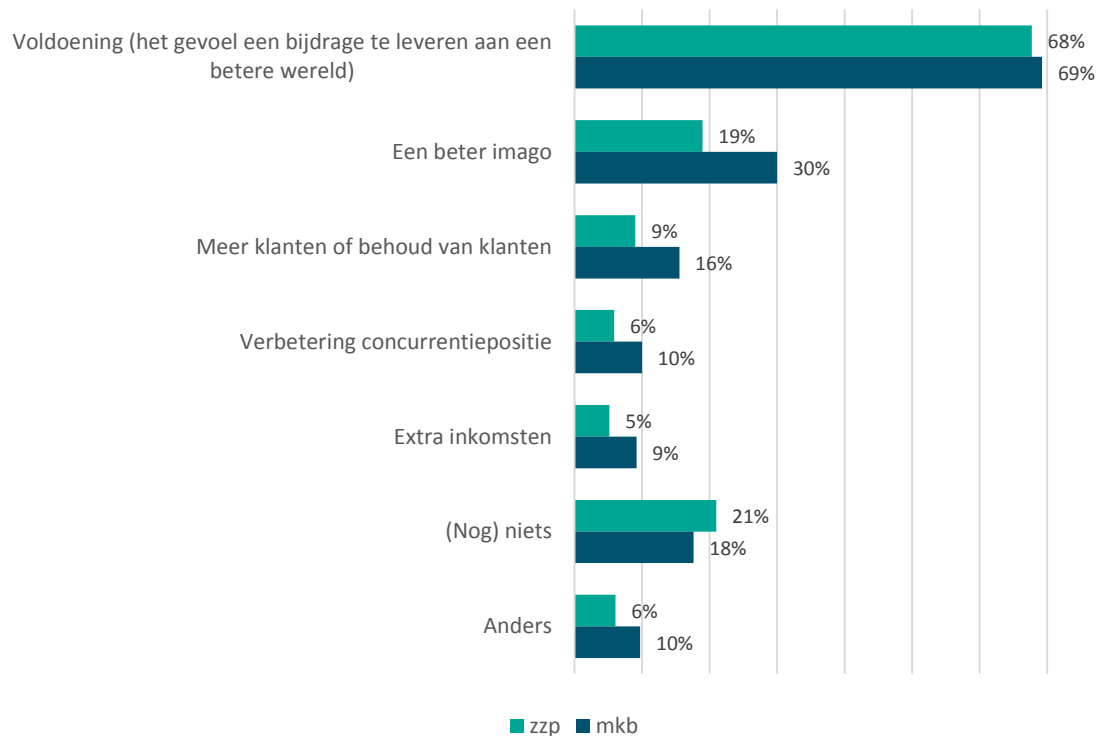
Bijna alle ondernemers die tijd besteden aan duurzaam ondernemen, doen dit (onder andere) omdat zij zich (mede) verantwoordelijk voelen voor het milieu en een betere wereld.

Mkb-ondernemers noemen significant vaker dan zzp'ers als reden dat zij zich met duurzaam ondernemen onderscheiden van concurrenten, vanwege wet- en regelgeving, het als investering zien die zij op korte termijn terugverdienen of dat het extra inkomsten oplevert.

Gekeken naar de samenhang tussen de antwoorden zijn er grofweg vier redenen: 1) Intrinsieke motivatie en dus mede verantwoordelijk voelen voor het milieu, 2) klanten vragen erom en concurrentie voorblijven, 3) financiële redenen (bijvoorbeeld kostenbesparing, extra inkomsten), 4) wet- en regelgeving. Deze laatste groep geeft ook vaak als antwoord dat concurrenten er al mee bezig zijn en significant minder vaak dat zij zich verantwoordelijk voelen voor het milieu.

Wat zijn voor u redenen om bezig te zijn met duurzaam ondernemen?
 Basis: alle ondernemers die tijd besteden aan duurzame activiteiten, zzp (n=443), mkb (n=380)

Wat levert duurzaam ondernemen op

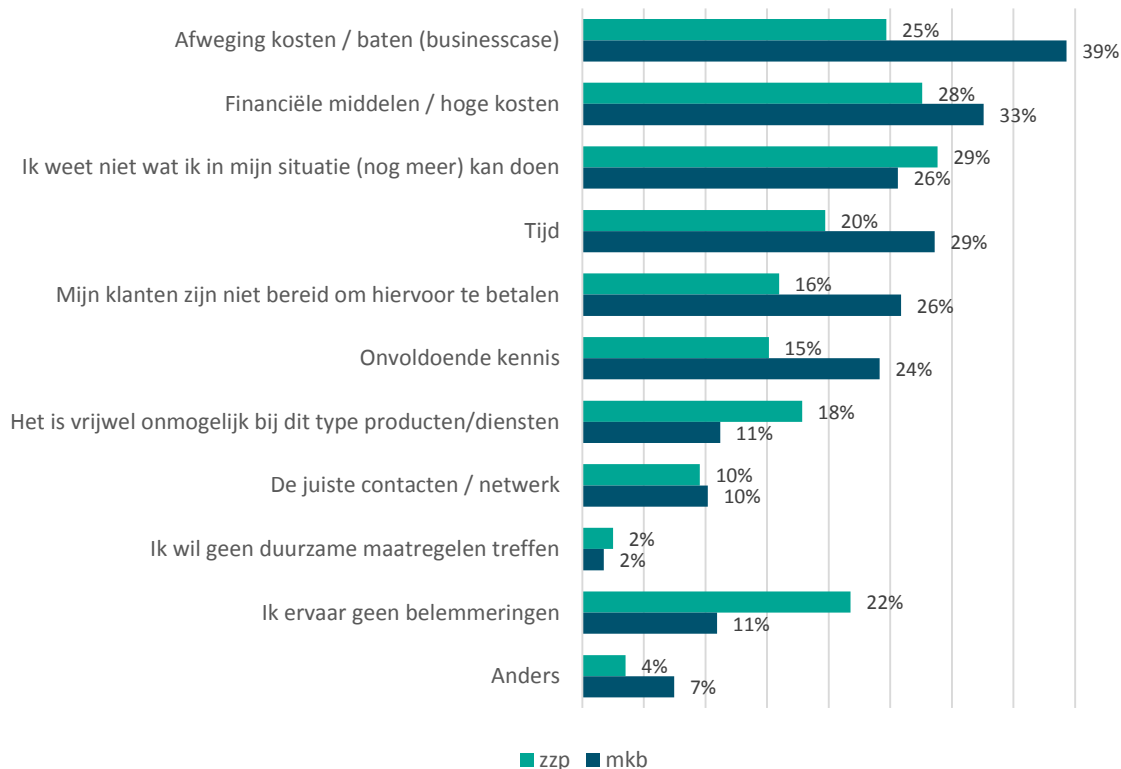
Van de ondernemers die zich bezighouden met duurzame activiteiten, geeft bijna 70% aan dat dit hen voldoening oplevert (het gevoel een bijdrage te leveren aan een betere wereld).

Van alle ondernemers geeft 20% aan (nog) niets uit duurzaam ondernemen te halen. Voor 21% van de ondernemers levert duurzaam ondernemen een beter imago op. 20% haalt er een concreet voordeel uit zoals meer klanten, verbetering concurrentiepositie of extra inkomsten.

Wat heeft duurzaam ondernemen uw bedrijf tot op heden opgeleverd?

Basis: alle ondernemers die tijd besteden aan duurzame activiteiten, zzp (n=443), mkb (n=380)

Belemmeringen

Welke belemmeringen ervaart u bij het nemen van duurzame maatregelen?

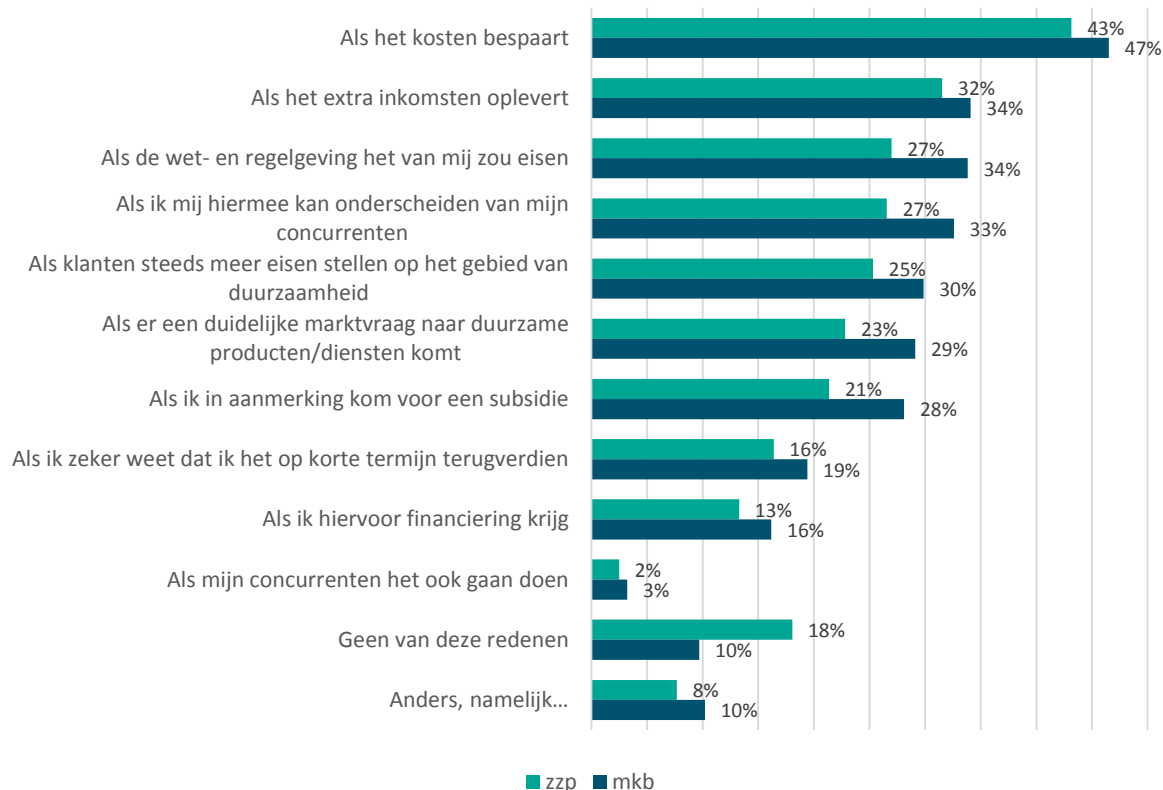
Basis: alle ondernemers die tijd besteden aan duurzame activiteiten, zzp (n=482), mkb (n=402)

Het merendeel van de ondernemers ervaart belemmeringen bij het nemen van duurzame maatregelen. Slechts 16% van de ondernemers ervaren géén belemmeringen (22% van de zzp'ers en 11% van de mkb'ers).

Voor mkb-ondernemers zijn de grootste belemmeringen om (meer) te gaan doen met duurzaam ondernemen de afweging van de kosten en baten (businesscase), hoge kosten en een gebrek aan tijd. Mkb-ondernemers geven significant vaker dan zzp'ers als belemmering de businesscase aan. Maar ook dat klanten niet bereid zijn om er voor te betalen en dat zij onvoldoende kennis in huis hebben.

Zzp'ers lopen met name tegen hoge kosten aan of ze weten niet wat ze in hun situatie (nog meer) kunnen doen. Ook ervaren zij, significant vaker dan mkb, geen belemmeringen. Zzp'ers die geen belemmeringen ervaren zijn vaak actief in de sectoren zakelijke dienstverlening (33%), IT en media (16%) en gezondheidszorg (14%).

Wanneer meer duurzaam ondernemen

Aan de ondernemers is gevraagd wat een aanleiding zou zijn om (meer) bezig te gaan met duurzaam ondernemen. Voor bijna de helft van alle ondernemers zou een aanleiding zijn als het kosten bespaart. En voor ongeveer een derde als het extra inkomsten oplevert.

Ondernemers die een financiële reden hebben om bezig te zijn met duurzaam ondernemen (bijvoorbeeld kosten besparen, extra inkomsten), geven ook vaker aan dat een financiële reden hen zou stimuleren om meer duurzaam te ondernemen. Ondernemers die duurzaam ondernemen vanwege wet- en regelgeving geven ook vaker een financiële reden op die hen zou stimuleren om meer duurzaam te ondernemen. Ondernemers die duurzaam ondernemen omdat klanten dat vragen of om de concurrentie bij te blijven die worden ook vaker door dit soort zaken gestimuleerd om meer duurzaam te gaan ondernemen.

Wat zou voor u een aanleiding zijn om (meer) bezig te gaan met duurzaam ondernemen?

Basis: alle ondernemers die tijd besteden aan duurzame activiteiten, zzp (n=482), mkb (n=402)

Wanneer meer duurzaam ondernemen

Zie hieronder enkele quotes van de toelichting die 37 respondenten hebben gegeven bij de antwoordcategorie 'anders' op de vraag wat voor hen een reden zou zijn om (meer) bezig te gaan met duurzaam ondernemen.

“Opdrachtgevers die het als eis stellen.”

“Als het er op neer komt willen klanten er niet voor betalen. Het is een kostenpost en daar moet je maar voor openstaan. Het blijft lastig om een verdienmodel te hebben.”

“Het is uitdagend en biedt kansen om meer te leren.”

“Naleving van wetten en regels. De pakkans vergroten als men de wet overtreed.”

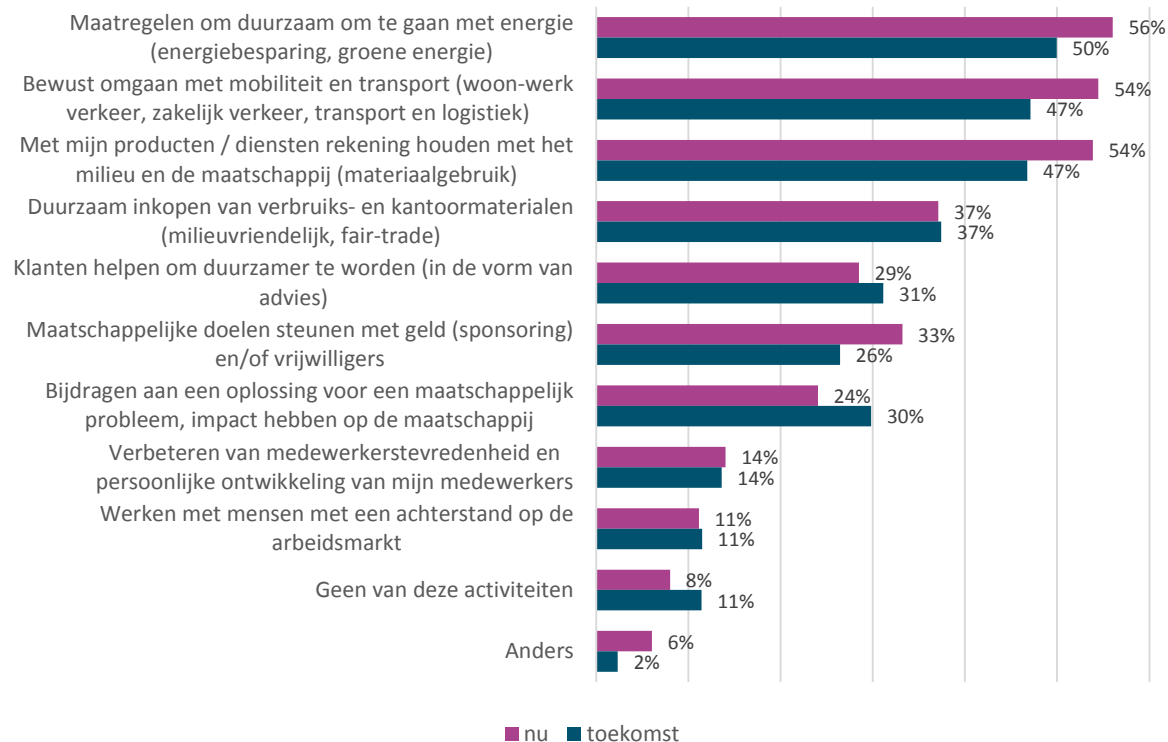
“Samenwerkingen die niet vanzelfsprekend zijn.”

“Bij een breed gedragen maatschappelijke vraag.”

Wat zou voor u reden zijn om (meer) bezig te gaan met duurzaam ondernemen?

Basis: alle ondernemers die tijd besteden aan duurzame activiteiten, zzp (n=482), mkb (n=402)

Nu en in de toekomst

Aan de ondernemers is, naast de duurzame activiteiten waaraan zij nu aandacht besteden, ook gevraagd waar zij in de komende drie jaar aandacht aan willen besteden. Dan zien we dat de aandacht voor in de toekomst aan het verschuiven is richting klanten helpen om duurzamer te worden, duurzaam inkopen doen en/of bijdragen aan een oplossing voor een maatschappelijk probleem.

Bij de top drie zien we dat van de ondernemers die hier nu mee bezig zijn, ongeveer één derde daar in de toekomst niet meer mee bezig is. Dit kan komen omdat ondernemers de maatregelen eenmalig treffen en daar in de toekomst dus ook niet meer naar om hoeven te kijken. Bovendien zien we dat ongeveer een kwart van de ondernemers die er nu nog niks mee doet, er in de toekomst wel wat mee wil doen.

Aan welke van onderstaande activiteiten besteedt uw bedrijf momenteel aandacht?

Aan welke van onderstaande activiteiten wil uw bedrijf de komende drie jaar aandacht besteden?

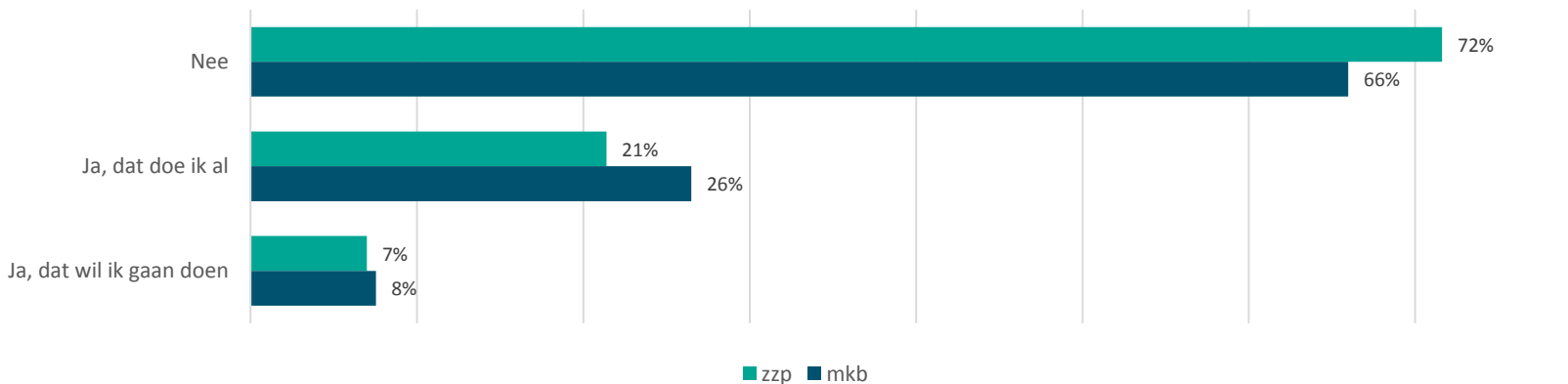
Basis: alle ondernemers die in de komende drie jaar tijd willen besteden aan duurzame activiteiten (n=843)

3.2 Samenwerken

Samenwerken en duurzaam ondernemen

De meerderheid van de ondernemers werkt niet samen met partners uit het professionele netwerk om duurzame ambities te realiseren. 21% van de zzp'ers en 26% van de mkb-ondernemers doet dit wel. Hoe meer personeel de mkb-onderneming heeft, hoe vaker het bedrijf samenwerkt met partners. 7% van de zzp'ers en 8% van de mkb'ers werkt nog niet samen maar is wel van plan om samen te gaan werken om duurzame ambities te realiseren.

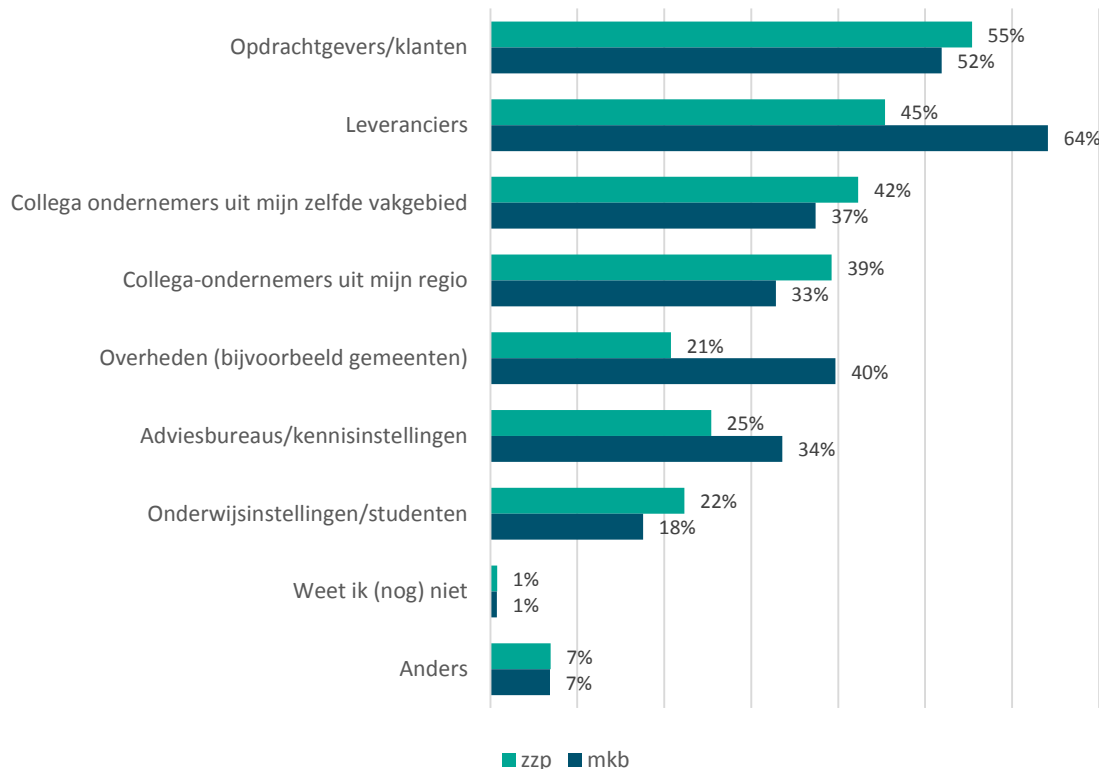
Ondernemers die samenwerken, hebben significant vaker als reden om duurzaam te ondernemen als er een duidelijke markt vraag is naar duurzame producten/diensten, klanten steeds meer eisen stellen op het gebied van duurzaamheid en als zij zich hiermee onderscheiden van concurrenten.

Werkt u samen met partners uit uw professionele netwerk om uw duurzame ambities te realiseren?

Basis: alle ondernemers, zzp (n=482), mkb (n=402)

Met wie samenwerken

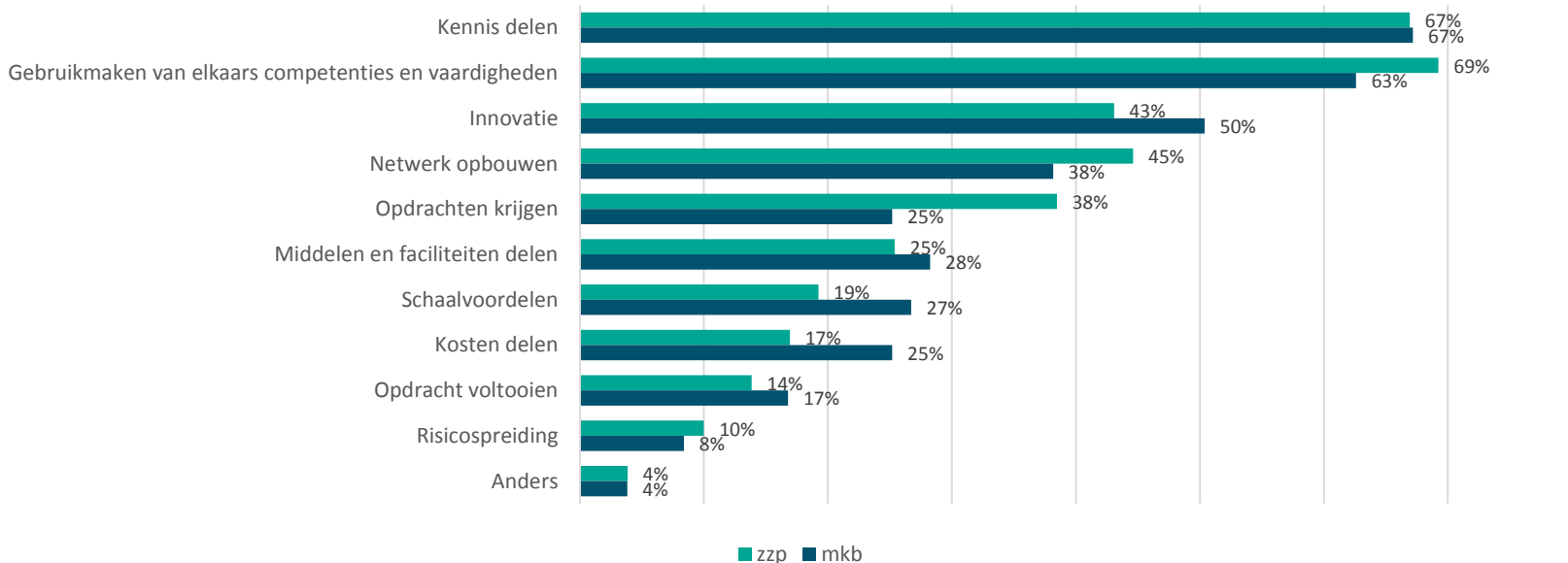
Met wie werkt u samen of zou u samen willen werken om uw duurzame ambities te realiseren?
Basis: alle ondernemers die samenwerken om duurzame ambities te realiseren, zzp (n=98), mkb (n=102)

Ondernemers werken hoofdzakelijk samen met opdrachtgevers/klanten, leveranciers, collega ondernemers uit hetzelfde vakgebied of collega-ondernemers uit de regio. Mkb-ondernemers werken significant vaker samen met leveranciers en overheden (bijvoorbeeld gemeenten) in vergelijking met zzp'ers. Ook maken zij vaker gebruik van een adviesbureau of kennisinstelling.

Ondernemers die samenwerken met klanten/opdrachtgevers houden zich significant vaker bezig met het adviseren van klanten om duurzamer te worden, bewust om te gaan met mobiliteit en transport en mensen met een achterstand in dienst te nemen. Ondernemers die met leveranciers samenwerken, houden zich vaak bezig met producten/diensten zo duurzaam mogelijk te maken. Wanneer ondernemers met collega-ondernemers samenwerken, houden zij zich vaak bezig met een maatschappelijk probleem. Ondernemers die samenwerken met overheden houden zich vaak bezig met duurzame energie, een maatschappelijk probleem, medewerkerstevredenheid en/of werken met mensen met een achterstand.

Waarom samenwerken

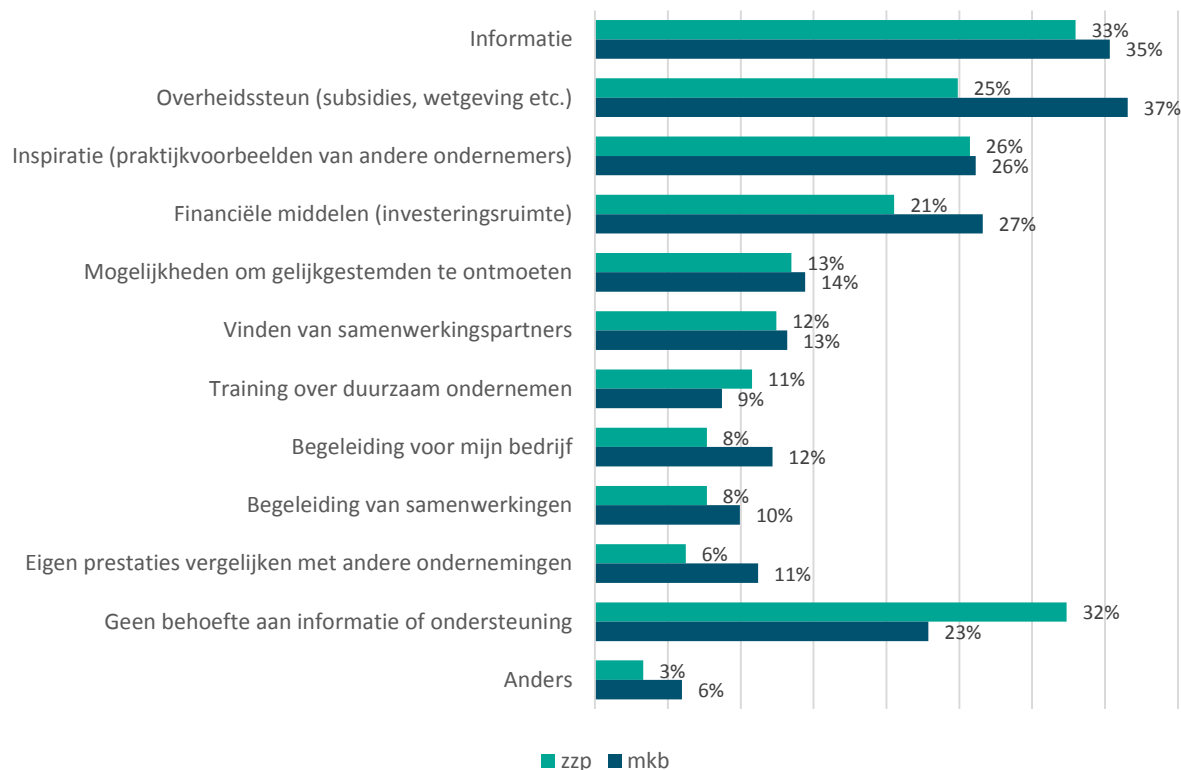
Ondernemers werken hoofdzakelijk samen om duurzame ambities te realiseren zodat zij kennis kunnen delen en gebruik kunnen maken van elkaars competenties en vaardigheden. Daarnaast heeft dit bij mkb'ers vaak ook te maken met innovatie en bij zzp'ers met het opbouwen van een netwerk en opdrachten krijgen.

Wat zijn uw belangrijkste redenen om samen te werken om uw duurzame ambities te realiseren?
Basis: alle ondernemers die (willen) samenwerken om duurzame ambities te realiseren, zzp (n=98), mkb (n=102)

3.3 Informatiebehoefte

Informatiebehoefte

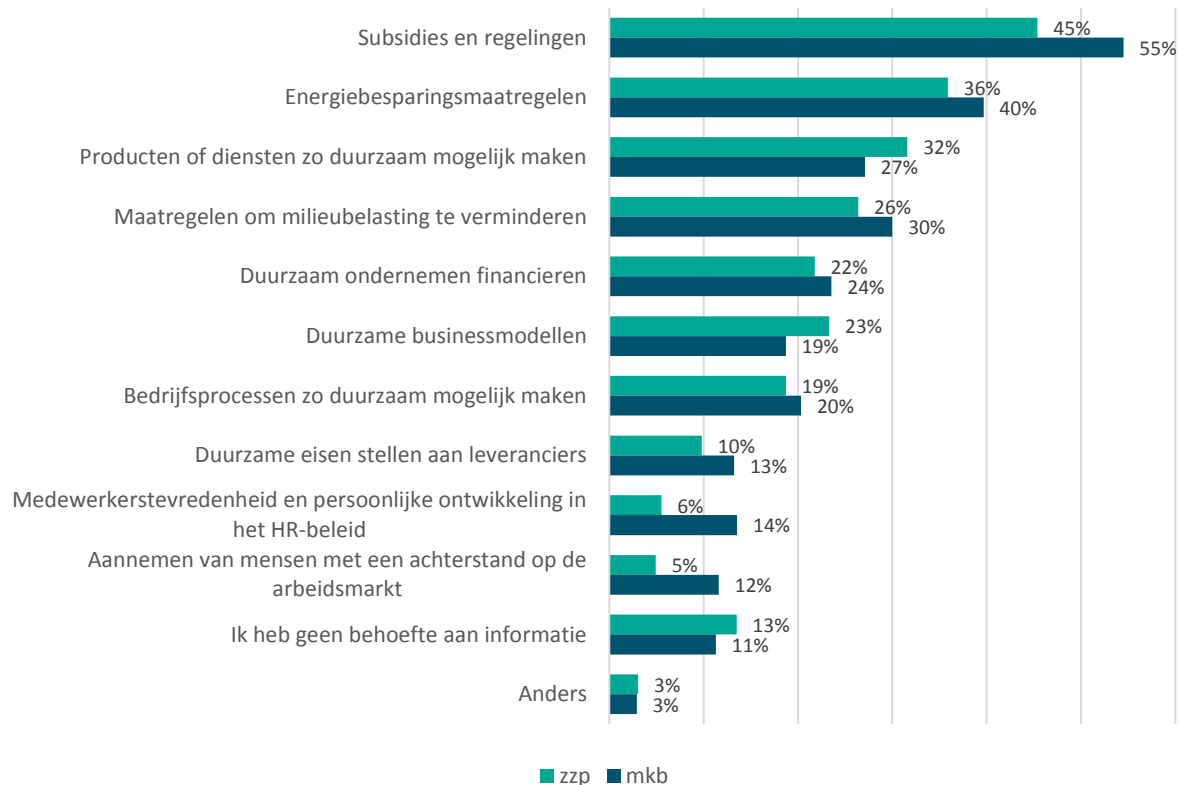
Ondernemers die aandacht besteden aan duurzaam ondernemen hebben hoofdzakelijk behoefte aan informatie. Daarnaast is er ook behoefte aan overheidssteun zoals subsidies, wetgeving en beperking van de administratieve lasten. 29% van de ondernemers heeft geen behoefte aan informatie of ondersteuning rondom duurzaam ondernemen.

Mkb-ondernemers geven relatief vaker aan behoefte te hebben aan overheidssteun ten opzichte van de zzp'ers. Ook geeft men aan behoefte te hebben aan inspiratie en financiële middelen. Zzp'ers hebben significant vaker geen behoefte aan informatie of ondersteuning in vergelijking met mkb-ondernemers.

Waarom heeft u vooral behoefte op het gebied van duurzaam ondernemen?

Basis: alle ondernemers die tijd besteden aan duurzame activiteiten, zzp (n=482), mkb (n=402)

Interessante onderwerpen

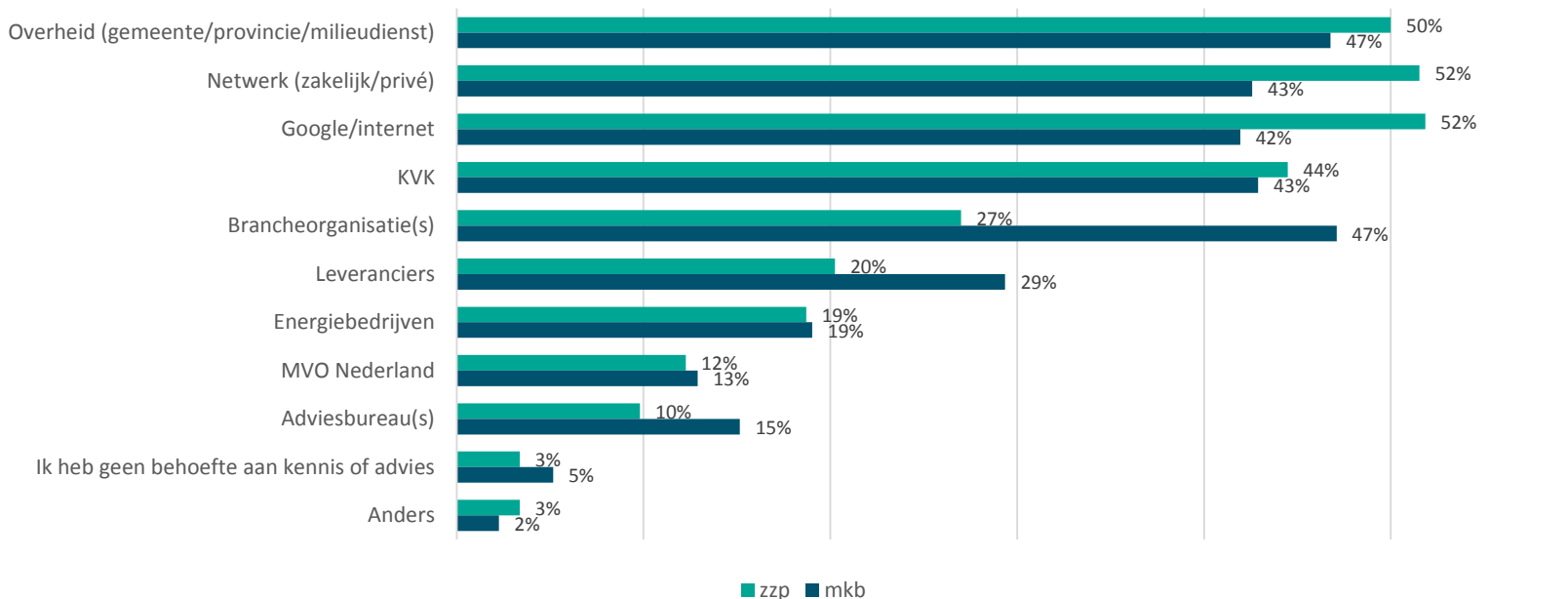
Zowel zzp'ers als mkb'ers hebben de meeste behoefte aan informatie rondom subsidies en regelingen, energiebesparingsmaatregelen, hoe zij producten of diensten zo duurzaam mogelijk kunnen maken en maatregelen om milieubelasting te verminderen. Ook vinden zij duurzaam ondernemen financieren, duurzame businessmodellen en bedrijfsprocessen zo duurzaam mogelijk maken interessante onderwerpen.

Waarom heeft u vooral behoefte op het gebied van duurzaam ondernemen?

Basis: alle ondernemers die behoefte hebben aan informatie of ondersteuning, zzp (n=326), mkb (n=310)

Bronnen

Zowel zzp'ers als mkb'ers ontvangen deze informatie het liefst via de overheid (gemeente/provincie/milieudienst). Zzp'ers daarnaast ook van het eigen netwerk, het internet en KVK. Mkb'ers kiezen significant vaker voor brancheorganisaties. Daarnaast kiezen zij ook het meest voor het eigen netwerk, KVK en het internet.

Via welke bronnen zou u kennis of advies inwinnen over duurzaam ondernemen?

Basis: alle ondernemers die behoefte hebben aan informatie of ondersteuning, zzp (n=326), mkb (n=310)

4. Conclusie

Conclusie (1/2)

Duurzaam ondernemen

59% van de ondernemers geeft aan al veel dingen duurzaam te doen. En nog eens 28% wil iets met duurzaam ondernemen doen of denkt er iets mee te moeten. Veruit de grootste groep geeft als belangrijkste drijfveer aan dat zij duurzaam ondernemen omdat zij zich mede verantwoordelijk voelen voor het milieu en een betere wereld.

59% van de ondernemers doen al veel dingen duurzaam, maar bijna alle ondernemers (93%) doet al wel iets op het gebied van duurzaam ondernemen. Ook al is het een relatief kleine maatregel zoals bijvoorbeeld duurzaam omgaan met energie. Daarnaast houden veel ondernemers met producten/diensten rekening met het milieu en de maatschappij, gaan zij bewust om met mobiliteit en transport of doen zij duurzaam inkopen. Naarmate het bedrijf groter is, komt de nadruk meer te liggen op medewerkerstevredenheid en persoonlijke ontwikkeling.

12% van de ondernemers geeft aan niets met duurzaamheid te hebben. Als belangrijkste reden hiervoor wordt aangevoerd het gevoel er toch geen invloed op te kunnen uitoefenen. Opmerkelijk is dat dit vooral het geval is voor mkb'ers. Zzp'ers geven vaker aan andere maatschappelijke vraagstukken belangrijker te vinden.

Opbrengsten van duurzaam ondernemen

Van alle ondernemers geeft 20% aan dat duurzaam ondernemen (nog) niets oplevert. 68% haalt er voldoening uit en dus het gevoel een bijdrage te leveren aan een betere wereld. Voor 21% van de ondernemers levert duurzaam ondernemen een beter imago op. 20% van de ondernemers haalt er een concreet voordeel uit zoals meer klanten, verbetering concurrentiepositie of extra inkomsten. Afgezien van het gevoel van voldoening en een beter imago haalt 80% van de ondernemers dus nog geen concreet voordeel uit duurzaam ondernemen. Dit maakt dan ook dat de afweging kosten/baten en financiële ruimte als belangrijkste belemmeringen worden gezien.

Conclusie (2/2)

Belemmeringen

Het merendeel van de ondernemers ervaart belemmeringen bij het nemen van duurzame maatregelen, namelijk 78% van de zzp'ers en 89% van de mkb'ers. Slechts 16% van de ondernemers ervaren géén belemmeringen.

16% van de zzp'ers en 26% van de mkb'ers ervaren als belemmering dat klanten niet bereid zijn om er voor te betalen als zij duurzame maatregelen zouden nemen. Ondernemers geven aan dat zij meer met duurzaam ondernemen zouden doen als klanten meer eisen stellen op het gebied van duurzaamheid of als er een duidelijke marktvraag komt naar duurzame producten/diensten.

Een andere belangrijke belemmering is dat men niet weet wat men (nog meer) kan doen. Met name inspiratie of mogelijkheden om met duurzaam ondernemen kosten te besparen, zijn voor veel ondernemers interessant. Hier ervaren ondernemers immers de grootste belemmering.

Subsidies worden door ondernemers nauwelijks gebruikt. Slechts 4% van de zzp'ers en 9% van de mkb'ers maakt hiervan gebruik. Met als belangrijkste oorzaak dat men onbekend is met de mogelijkheden. Naarmate bedrijven groter zijn, wordt er meer gebruikgemaakt van subsidies. Opmerkelijk is dat ook juist deze grotere bedrijven aangeven niet te weten wat er mogelijk is.

Samenwerken

Samenwerken om duurzame ambities te realiseren gebeurt slechts op beperkte schaal en dan 'dicht bij huis', dus vooral met klanten en leveranciers vanwege hun specifieke kennis en competenties. Als informatiebron wordt voornamelijk naar de overheid gekeken. Mkb'ers gebruiken vooral hun leveranciers en de branche-organisaties als informatiebron, zzp'ers vertrouwen meer op hun netwerk en het internet.

Tips voor ondernemers

Informatiebehoefte

Ongeveer 70% heeft behoefte aan informatie: met name over subsidies en regelingen, wetgeving, hoe energie bespaard kan worden en hoe producten of diensten duurzamer gemaakt kunnen worden. Ongeveer een kwart heeft vooral behoefte aan praktijkvoorbeelden van andere ondernemers. De mogelijkheden om duurzaam ondernemen te financieren en duurzame businessmodellen te vinden is een belangrijke behoefte (beide 20 – 25%).

Tips voor ondernemers

Verdiep je in subsidies en regelingen die voor duurzaam ondernemen beschikbaar zijn. Er zijn mogelijkheden bij de gemeente, bij de provincie, bij het rijk (RVO) en in Europa. Er zijn onafhankelijke subsidieadviseurs die je daarbij kunnen helpen. Ook op no-cure-no-pay basis.

Breng focus aan op de duurzame maatregelen die voor jouw bedrijf kunnen bijdragen aan kostenbesparing, behoud van klanten, verbetering concurrentiepositie en imago. Een stappenplan om deze maatregelen te vinden, kun je terugvinden in het E-book Duurzaam Vooruit van KVK.

[KVK.nl/advies-en-informatie/innovatie/e-book-duurzaam-vooruit/](https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/innovatie/e-book-duurzaam-vooruit/)

Laat je inspireren door ondernemers die in staat zijn geweest een businesscase te maken met bepaalde duurzame maatregelen. Zie KVK Kansenkompas Duurzaam Vooruit voor 35 voorbeelden.

[KVK.nl/download/Kansenkompas%20Bedrijfsvoering_tcm109-446242.pdf](https://www.kvk.nl/download/Kansenkompas%20Bedrijfsvoering_tcm109-446242.pdf)

Colofon:

Uitgever | KVK
December, 2018

Utrecht, december 2018
Bronvermelding is verplicht. Verveelvoudiging voor eigen of intern gebruik is toegestaan.

Contact | pers@kvk.nl

Kijk voor meer informatie op:
KVK.nl